

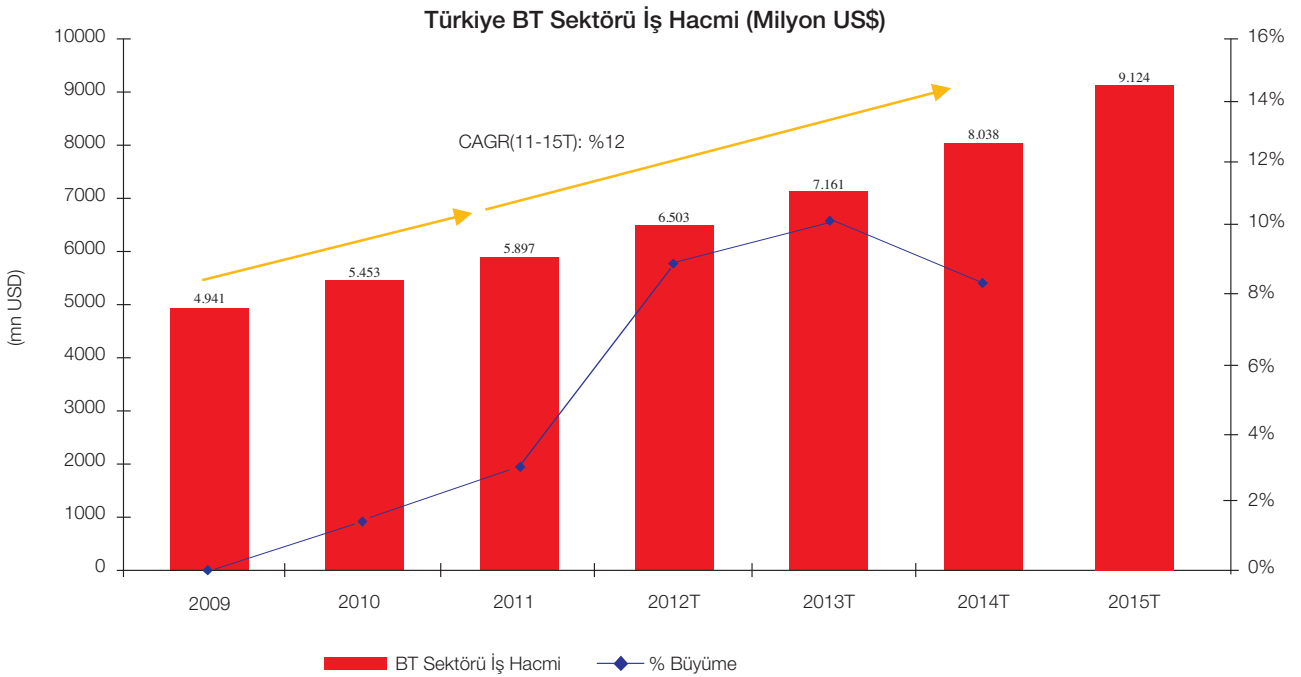
Faaliyet Sektörü

1. BT Sektörü

1.1. Türkiye BT Sektörü

Türkiye'ye kişisel bilgisayarların girişi 80'li yılların sonlarında başlamıştır. 1990-1995 yılları arasında sektörde çok hızlı bir gelişme yaşanmış, ancak bilgisayar kullanımı finans sektörü başta olmak üzere daha çok devlet, büyük işyerleri ve üniversitelerde sınırlı kalmıştır. 90'lı yılların ikinci yarısında ise, bilgisayar kullanımındaki artış, bilişim teknolojileri sektörünü Türkiye'nin en hızlı büyüyen sektörlerinden biri haline getirmiştir. International Data Corporation ("IDC") verilerine göre, 1997 ile 2000 yılları arasında Türkiye Bilişim Teknolojileri ("BT") sektörü yaklaşık yıllık ortalama ("CAGR") %20'lik bir büyüme sergilemiştir. 2000 yılında 2,3 milyar USD iş hacmi ile o zamana kadarki en büyük hacime ulaşan Türkiye BT sektörü, 2000 yılı sonunda yaşanan ekonomik krizin getirdiği küçülme ve özel sektör ile kamu kesiminin BT yatırım ihtiyacını ertelemesine paralel olarak 2001 yılında %49 oranında küçülerek 1,2 milyar USD'ye gerilemiştir. 2000 yılı sonunda ulaşılmış olan değere ancak 2004 yılında gelinmiş ve sektör iş hacmi 2,4 milyar USD'ye ulaşmıştır. Dolayısıyla krizin etkisi ancak 4 yıllık bu dönemde ortadan kaldırılabilmiştir. Bu noktada Bilişim Endüstrisinin genel yapısını teşkil eden, ürünlerdeki sürekli fiyat düşüşü gerçeğini de göz ardı etmemek gerekmektedir.

2001 yılı sonrasında makro ekonomik göstergelerde yaşanan iyileşmeye paralel olarak özellikle özel sektörde ertelenen BT yatırımlarının gerçekleşmesi sonucu 2001 - 2007 yılları arasında BT sektörü kriz öncesi dönemdeki büyüme oranlarının üzerinde bir bileşik yıllık ortalama büyüme oranı (Compound Annual Growth Rate-CAGR) olan %27,9 ile gelişmeye devam etmiştir. Özellikle son yıllarda internet kullanımının yaygınlaşmasının bu gelişmeye büyük katkısı olmuştur. Ancak, global ekonomik daralmanın tüketim eğilimi üzerindeki olumsuz baskılar ve USD/TL kurundaki dalgalanmalara rağmen büyüyerek 2009 yılında 4,9 milyar USD'ye ulaşmıştır. 2009 yılında Kamunun sadece 6 ayı kapsayan vergi teşvik paketlerinin buna büyük olumlu etkisi olmuştur. IDC'nin araştırmalarına göre 2010 yılında BT pazarı 2009 yılına göre %10,4, 2011 yılında ise BT pazarı 2010 yılına göre %8,1 civarında büyümüştür.

Kaynak: IDC 2012

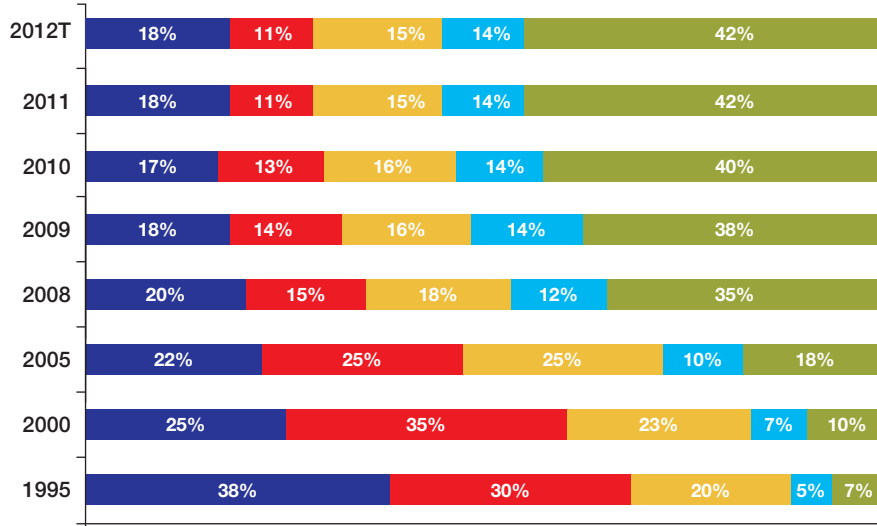
IDC'nin, Türkiye IT Harcamaları 2012 Araştırması'nda Türkiye BT pazarı büyüklüğünün 2011-2015 yılları arasındaki dönemde yıllık ortalama bileşik %12, büyüme ile 2015 yılında 9,1 milyar USD'ye ulaşacağı öngörülmektedir. 2001 kriz döneminde ertelenen BT yatırım ihtiyaçları ekonomide istikrarlı bir görünümün oluşmasıyla birlikte hayata geçirilmeye başlanmış, 2001 sonrasındaki ilk 5 yılda pazarın en güçlü dinamiklerinden birisi olmuştur.

2005 yılından itibaren mali ve telekomünikasyon sektörlerinden başlayarak genele yayılan birleşme ve satınalma işlemleri sonrasında hızlanarak artan yeni yatırımlar, teknoloji yenileme yatırımları, e-devlet projeleri çerçevesinde kamunun artan BT yatırımları, internet kullanım oranlarında yaşanan hızlı büyüme ve hızla gelişen teknolojiyi takip eden son kullanıcı sayısındaki artış, 2005-2008 yılları arasında pazarın önemli itici güçleri arasında yer almıştır. 2008 yılında, ilk çeyreğin çok hızlı başlamasına rağmen, ikinci çeyrekte AKP'nin kapatılma süreci ile sektör biraz ivme kaybetmeye başlamış, üçüncü çeyrek yaz döneminin getirdiği bir yavaşlama ile geçmiş konjonktürel olarak çok negatiflerin görülmediği bir dönem olarak yaşanmıştır. Ancak son çeyrekle birlikte dünya genelinde Ekim ayında başlayan küresel mali krizin etkisine girilmiş ve çift haneli küçülmelerin olduğu bir çeyrek ile kapanmıştır. 2009 yılı ise kriz yaralarının sarıldığı bir yıl olarak geçmiş, birinci çeyrekteki krizin etkileri, ikinci ve üçüncü çeyreği içine alan 6 aylık dönemdeki KDV indiriminin de etkisi ile azalmış, dördüncü çeyrekte ise pozitif büyümeler ortaya çıkmıştır. 2010 yılında ise durağan geçen yaz sezonundan sonra 3. çeyrek sonundaki anayasa referandumundan sonra BT sektörü tatlı bir büyüme ivmesi kazanmıştır. 2011 yılında ise özellikle yılın ikinci yarısında Avrupa ülkelerindeki borç krizleri sebebi ile kurlarda dalgalanmalar yaşanmış, bu da BT sektörünü olumsuz etkilemiştir.

Türkiye, genel ekonomik koşulların iyileşmesi, artan kişi başına milli gelir ve küreselleşme yolunda atılan adımlar sayesinde gelişmekte olan ülkeler arasında ön sıralarda yer almaktadır. Kalifiye ve uygun maliyetli insan kaynağına ek olarak, sayısı fazla olan genç nüfus da ülkenin çekiciliğini artırmaktadır. 2008 - 2009 dönemindeki kriz nedeniyle azalan tüketim eğiliminin BT Pazarı üzerinde yarattığı baskının azalmasıyla birlikte, 2011 yılında bir önceki yıla göre %8,1 büyüyen sektörün 2012 yılı sonunda 2011 yılına göre %10,3 gibi bir seviyede büyüyecek; 6,5 milyar USD seviyesinde bir pazar büyüklüğüne ulaşacağı tahmin edilmektedir. Özellikle 2012 yılının ikinci yarısında BT sektöründe olumlu hareketlenmeler beklenmektedir.

Diğer yandan 1995-2010 döneminde, son kullanıcıların pazardan aldıkları payların gelişimi izlendiğinde pazar yapısının da çok ciddi bir şekilde değiştiği görülmektedir. Buna göre, 1995 yılında pazarın %38'ini devlet ve kamu kurumları, %30'unu finans sektörü şirketleri, %20'sini özel sektör şirketleri, %7'sini bireysel kullanıcılar, %5'ini ise KOBİ'ler oluşturmaktaydı. Ancak 1995-2009 arasındaki dönemde devlet ve kamu kurumlarının, finans sektörü ve özel sektör şirketlerinin pazardan aldıkları pay azalırken bireysel kullanıcılar ve KOBİ'lerin pazardan aldıkları payları yıllar itibarıyla düzenli bir şekilde yükselmiştir. Sonuç olarak, 2011 yılı sonunda pazarın %42'sini bireysel kullanıcılar, %18'ini devlet ve kamu kurumları, %15'ini özel sektör şirketleri, %11'ini finans sektörü şirketleri ve %14'ünü de KOBİ'ler oluşturmaktadır.

Son Kullanıcı Pazar Payındaki Değişimler

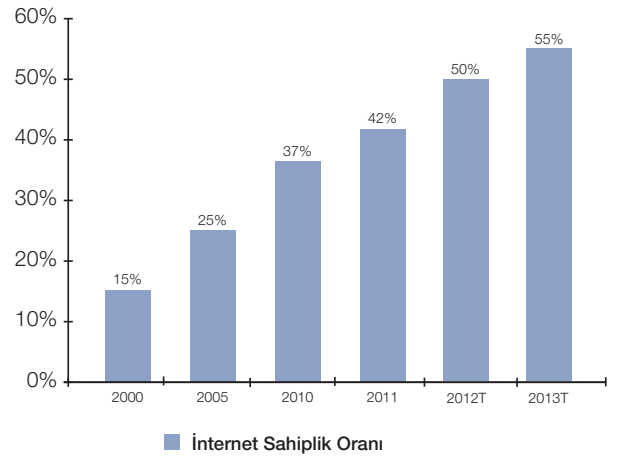
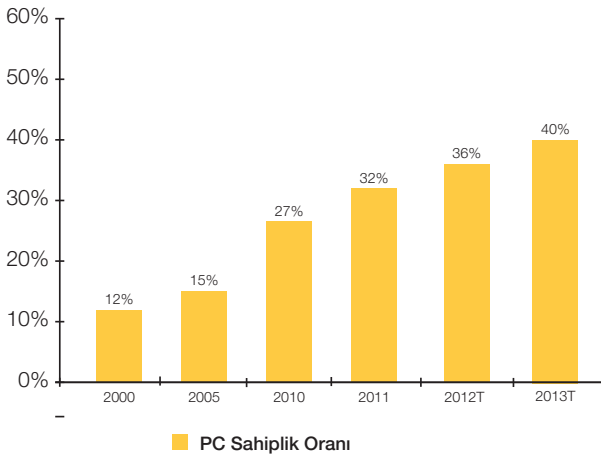

	1995	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012T
Devlet / Kamu Kurumları	38%	25%	22%	20%	18%	17%	18%	18%
Finans Sektörü	30%	35%	25%	15%	14%	13%	11%	11%
Özel Sektörü (Kurumsal)	20%	23%	25%	18%	16%	16%	15%	15%
KOBİ	5%	7%	10%	12%	14%	14%	14%	14%
Bireysel Kullanıcıları (Ev Kullanıcıları)	7%	10%	18%	35%	38%	40%	42%	42%

Kaynak: IDC 2012

ITU (International Telecommunication Union)'un 2007 verilerini kullanarak açıkladığı 2009 raporuna göre hane halkı başına bilgisayar sahipliği oranı ABD'de %70,2, İngiltere'de %75, Almanya'da %79, Yunanistan'da %40, İtalya'da %53, Brezilya'da %21,8 ve Türkiye'de % 29'dur. İnternet kullanım oranlarına ABD'de %62, İngiltere'de %67, Almanya'da %71, Yunanistan'da %25, İtalya'da %43, Brezilya'da %15 ve Türkiye'de %19 olarak görülmektedir.

Türkiye'de 1995 yılında çalışan durumdaki PC sayısının toplam nüfusa oranı %8 seviyesinde iken 2010 yılı sonunda bu oranın %27 seviyesine ulaştığı, aynı dönemde internet kullanıcı bireylerin toplam nüfus içerisindeki oranının da %10 seviyesinden %37 seviyesine yükseldiği tahmin edilmektedir. Buna göre son 15 yıllık dönemde PC ve internet kullanım oranları 3 kat arttığı görülmektedir. Yukarıda ITU'nun yayınladığı ülke verileri ile karşılaştırıldığında söz konusu oranların gelişmiş ülke oranlarına göre hala çok düşük seviyede olduğu ve bu alanda alınması gereken ciddi bir yol bulunduğu görülmektedir. Türkiye'de PC ve internet penetrasyonu'nun 2000 - 2013T yılları arası gelişimini aşağıdaki grafiklerde yer almaktadır;

Kaynak: IDC 2012

Diğer yandan TÜİK'in 2010 Nisan Ayı içerisinde yayınladığı "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması" sonuçlarına göre bireylerin bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla %46,4 ve %45'dir. Araştırma sonuçlarına göre 16 - 74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla erkeklerde sırasıyla %56,1 ve %54,9, kadınlarda %36,9 ve %35,3 olarak gerçekleşmiştir.

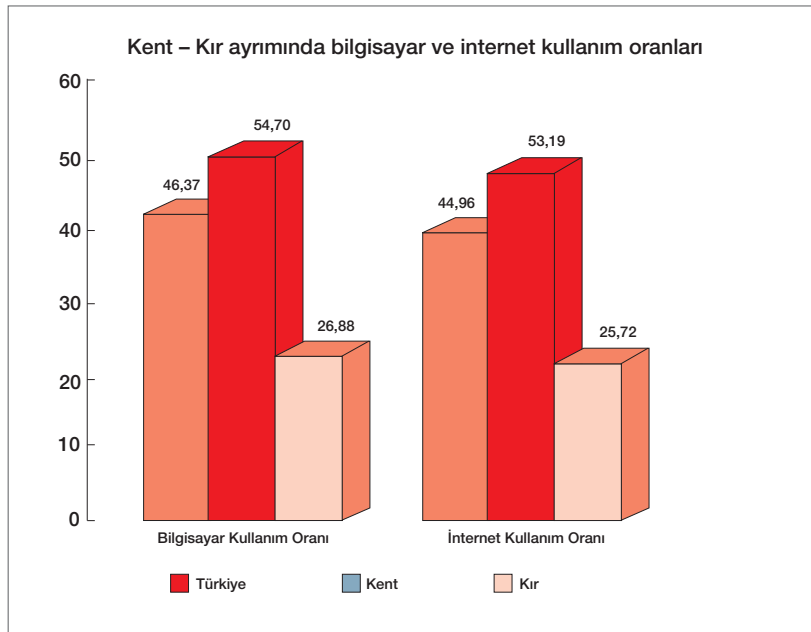
Rapora göre, bilgisayar ve internet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24 yaş grubudur. Bu oranlar tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir. Eğitim durumuna göre incelendiğinde ise yükseköğretim, fakülte ve üstü mezunları en yüksek bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarına sahiptir. Ayrıca, internet kullanan bireylerin kişisel kullanım amacıyla internet üzerinden mal veya hizmet siparişi verme ya da satın alma oranı %11,8'dir.

Rapor sonuçlarına göre, 2010-2011 döneminde bilgisayar kullanım oranı %7, internet kullanım oranı ise %8 artmıştır. Söz konusu raporun ilgi çekici bir diğer tarafı da kırlarda oturanların bilgisayar ve internet kullanım oranı kente göre düşük olmasına rağmen kırlarda oturanların bilgisayar kullanım oranı %5, internet kullanım oranı ise %9 ile aşağı yukarı paralel bir artış göstermiştir. Artış hızı sevindirici olmakla beraber hala kenttekilerin bilgisayar ve internet kullanım oranı kırların 2 katından daha fazla olduğu görülmektedir.

Türkiye'de bilgisayar ve İnternet kullanım oranları karşılaştırması (%) (2010-2011)

		Bilgisayar Kullanım Oranı			İnternet Kullanım Oranı		
		2010	2011	Artış %	2010	2011	Artış %
Bilgisayar ve İnternet kullananlar	Türkiye	43,2	46,4	7%	41,6	45,0	8%
	Kent	50,6	54,7	8%	49,2	53,2	8%
	Kır	25,6	26,9	5%	23,7	25,7	9%
Son üç ay içerisinde (Ocak - Mart 2011)	Türkiye	39,1	42,1	8%	37,6	40,5	8%
	Kent	46,3	50,2	8%	44,7	48,4	8%
	Kır	22,0	23,3	6%	20,7	22,0	7%
Üç ay - bir yıl arasında	Türkiye	1,9	2,1	10%	2,2	2,6	16%
	Kent	2,1	2,3	7%	2,6	2,7	7%
	Kır	1,5	1,9	24%	1,5	2,2	53%
Bir yıldan çok	Türkiye	2,2	2,1	-3%	1,8	1,9	4%
	Kent	2,2	2,3	2%	1,9	2,1	8%
	Kır	2,1	1,8	-14%	1,6	1,4	-8%
Hiç kullanmadı	Türkiye	56,8	53,6	-6%	58,4	55,0	-6%
	Kent	49,4	45,3	-8%	50,8	46,8	-8%
	Kır	74,4	73,1	-2%	76,3	74,3	-3%

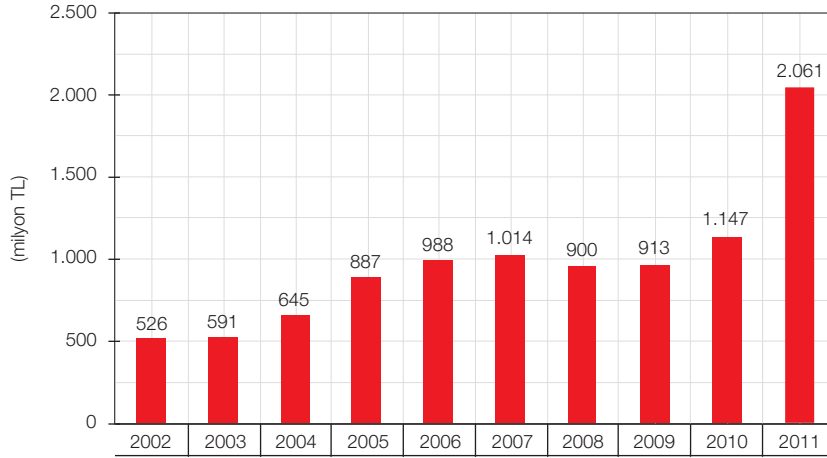
Kaynak : TUIK 2010, 2011

Kaynak: TUIK 2011

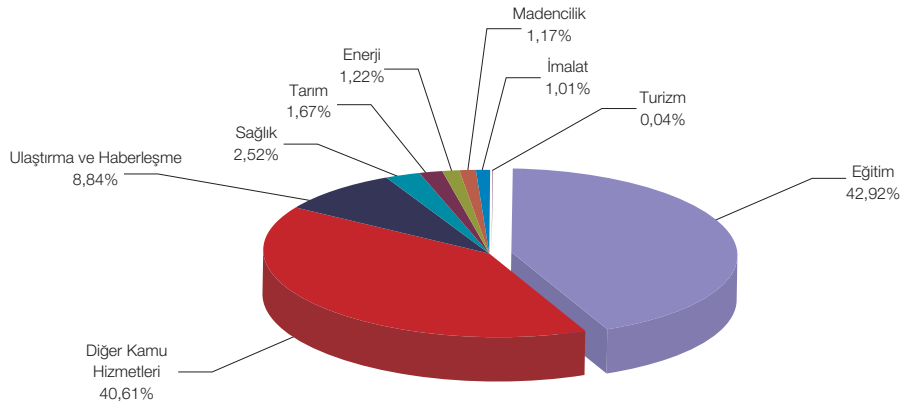
Başbakanlık tarafından oluşturulan Bilgi Toplumu Stratejisi Eylem planı çerçevesinde yürütülen "e-Dönüşüm Türkiye Projesi"nin katkılarıyla Kamu'nun BT yatırımlarında yıllar itibariyle bir artış eğilimi görülmektedir. Buna göre, aşağıdaki grafikte Kamu Bilgi İletişim Teknolojileri yatırımlarının yıllar bazında dağılımı görülmektedir. 2002 yılında Bilgi İletişim Teknoloji yatırımları için ayrılan ödenek 2011 yılı fiyatlarıyla yaklaşık 526 milyon TL iken, 2011 yılı için bu değer 2 milyar TL'yi geçmiştir. 2008 yılı haricinde bir önceki yıla göre sürekli artış gösteren Kamu Bilgi İletişim Teknoloji yatırımlarında 2002 yılından bu yana yaklaşık 4 katlık bir artış olmuştur. Bu artışı özellikle 2011 yılında eğitim sektöründeki projeler desteklemiştir.

Kamu Bilgi İletişim Teknolojileri Yatırımları (2002 - 2011)

Kaynak: DPT, Bilgi Toplumu Dairesi

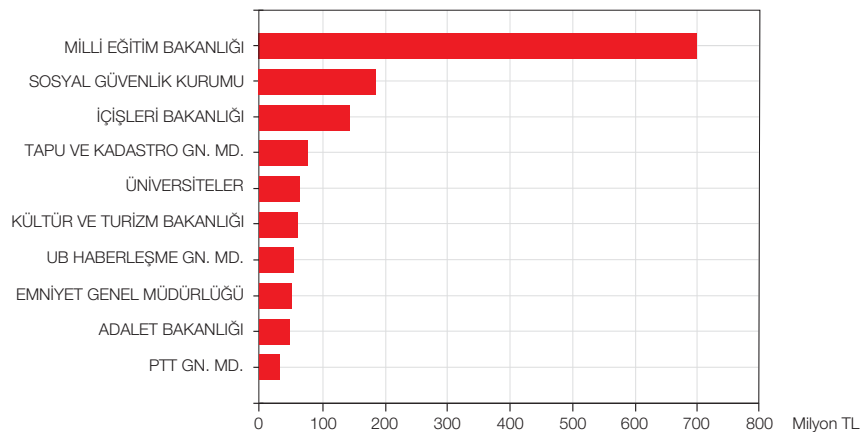
Kamu Bilgi İletişim Teknolojileri Yatırımları Sektörel Dağılımı, 2011

Kaynak: DPT, Bilgi Toplumu Dairesi

2011 yılında Devlet tarafından yapılan Bilgi İletişim Teknolojileri yatırımlarının sektörler arasındaki dağılımında yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere, en büyük payı sırası ile eğitim, diğer kamu hizmetleri ve ulaştırma almaktadır. İçişleri Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü gibi kurumlar Diğer kamu hizmetleri çerçevesinde değerlendirilmektedir.

2011 Yılında En Fazla Bilgi Teknolojileri Yatırımı Yapacak İlk 10 Kamu Kurumu

Kaynak: DPT, Bilgi Toplumu Dairesi

Devletin 2011 yılında Bilgi İletişim Teknolojilerine yaptığı yatırımlara proje bazlı bakıldığında sırası ile “Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi”, “e-İmza ve Mobil İmza Destekli Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sistemi Kurulması ve Yapılandırılması”, “Ortaöğretim Projesi”, “İlköğretim Okullarına Bilgisayar Sınıfı Kurulumu Projesi”, “TAKBİS Projesi” ve “Merkez ve Taşra Teşkilatı Donanım Alımı ve Modernizasyonu” en büyük yatırım yapılan projelerdir. Bunlardan “Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi”, “Ortaöğretim Projesi”, “İlköğretim Okullarına Bilgisayar Sınıfı Kurulumu Projesi” gibi projelerle Milli Eğitim Bakanlığının en büyük payı bakanlık bazında aldığı görülmektedir. Bunu “Merkez ve Taşra Teşkilatı Donanım Alımı ve Modernizasyonu”, “e-İmza ve Mobil İmza Destekli Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sistemi Kurulması ve Yapılandırılması” gibi projelerle Sosyal Güvenlik Kurumu izlemektedir. “Nüfus Hizmetleri BT Projeleri” ve “e-İçişleri Projesi” gibi projelerle İçişleri Bakanlığı ve “TAKBİS Projesi”ni yürüten Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü de sırası ile üçüncü ve dördüncü en büyük payı alan kamu kurumlarıdır.

2011 Yılında En Fazla Ödenek Ayrılan İlk 10 Bilgi Teknolojileri Projesi

Kaynak: DPT, Bilgi Toplumu Dairesi

Devletin ayırdığı ödenek bazında Kamu Bilgi İletişim Teknolojileri yatırımlarına bakıldığında, 496 milyon TL ile “FATİH Projesi” ilk sırada, 110,4 milyon TL ile “e-İmza ve Mobil İmza Destekli Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sistemi Kurulması ve Yapılandırılması Projesi” ikinci sırada, 102 milyon TL ile “Ortaöğretim Projesi”, 90 milyon TL ile “İlköğretim Okullarına Bilgisayar Sınıfı Kurulumu Projesi” ve 71,8 milyon TL ile “TAKBİS Projesi” en fazla ödenek ayrılan projelerdir.

2011 Yılı Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yatırımları Özeti Tablosu (Bin TL)

Sektör	Projeler	Proje Tutarı		Kümülatif Harcama			2011 Yılı Yatırımı		
		Dış	Toplam	Kredi	Özkaynak	Toplam	Kredi	Özkaynak	Toplam
Tarım	7	0	277.848	0	0	51.215	0	0	34.380
Madencilik	8	6.595	25.214	0	0	1.182	6.595	0	24.032
İmalat	10	15.000	20.821	0	0	0	0	15.000	20.821
Enerji	8	0	105.312	0	0	52.311	0	0	25.098
Ulaştırma ve Haberleşme	24	220.410	833.135	0	52.986	513.831	0	63.139	182.302
Turizm	1	0	882	0	0	0	0	0	882
Eğitim(*)	28	403.000	1.381.909	176.000	0	330.894	192.000	0	884.594
Sağlık	5	115.159	171.046	24.910	0	37.410	39.999	0	51.949
Diğer Kamu Hizmetleri	119	77.514	2.141.470	3.887	0	636.840	44.541	0	837.063
GENEL TOPLAM	210	837.678	4.957.637	204.797	52.986	1.623.683	283.135	78.139	2.061.121
GENEL TOPLAM (000 USD)	210	538.368	3.186.347	131.626	34.055	1.043.565	181.975	50.211	1.324.713

Kaynak: DPT, Bilgi Toplumu Dairesi

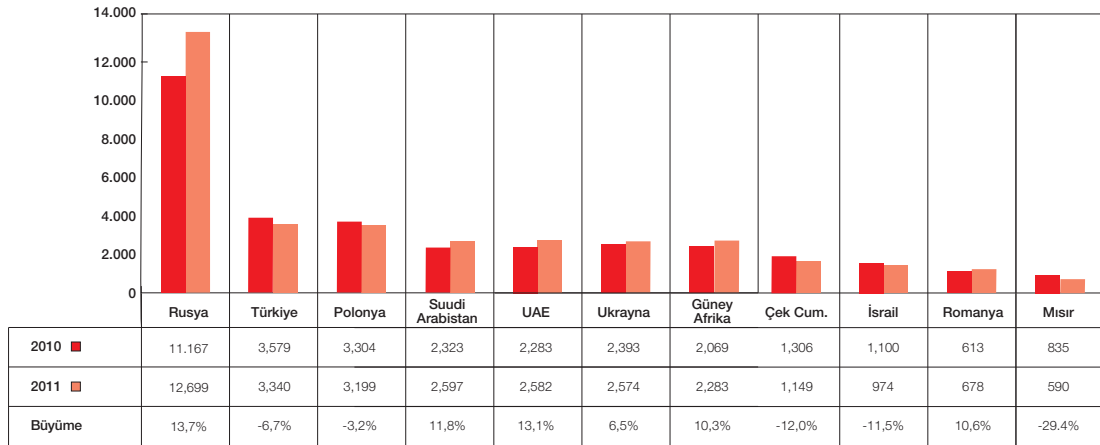
(*)Yüksek öğretim sektöründeki üniversite yatırımları tek bir proje altında gösterilmektedir.

DPT'nin Bilgi toplumu Dairesi tarafından yayınlanan raporda yer alan yukarıdaki tabloya bakıldığında, Devletin Kamu Bilgi İletişim Teknolojileri'ne toplam 210 adet proje ile yatırım yaptığı, 2011 yılı yatırımın toplam tutarının 2,061 milyar TL olduğu, bunun ABD doları tutarının ise 1,324 milyar Dolar olduğu görülmektedir.

1.2. Dünyada BT Pazarı ve Türkiye Karşılaştırması

IDC'nin yayınladığı dünya BT pazarı ülkeler arası büyüme raporuna göre, aşağıda yer alan muhtelif ülkeler arasında 2011 yılında 2010 yılına göre en fazla büyüyen ülke %13,7 büyüme rakamı ile Rusya olmuştur. Rusya'yı %13,1 ile UAE, %11,8 ile Suudi Arabistan, %10,6 ile Romanya, %10,3 ile Güney Afrika takip etmektedir. Diğer ülkeler ise küçülme kaydetmiş olup, en fazla küçülmenin yaşandığı ülke -%29,4 ile Mısır olmuştur. Türkiye ise -%6,7 civarında bir küçülme yaşamıştır.

Dünya BT Pazarı - Ülkeler Arası PC Pazarı Büyüme Analizi 2010-2011 (Adet)

Kaynak: IDC 2012

Dünya BT Pazarı - Gelişmekte Olan Ülkeler Bilişim Sektörü Analizi 2010-2011 (Adet)

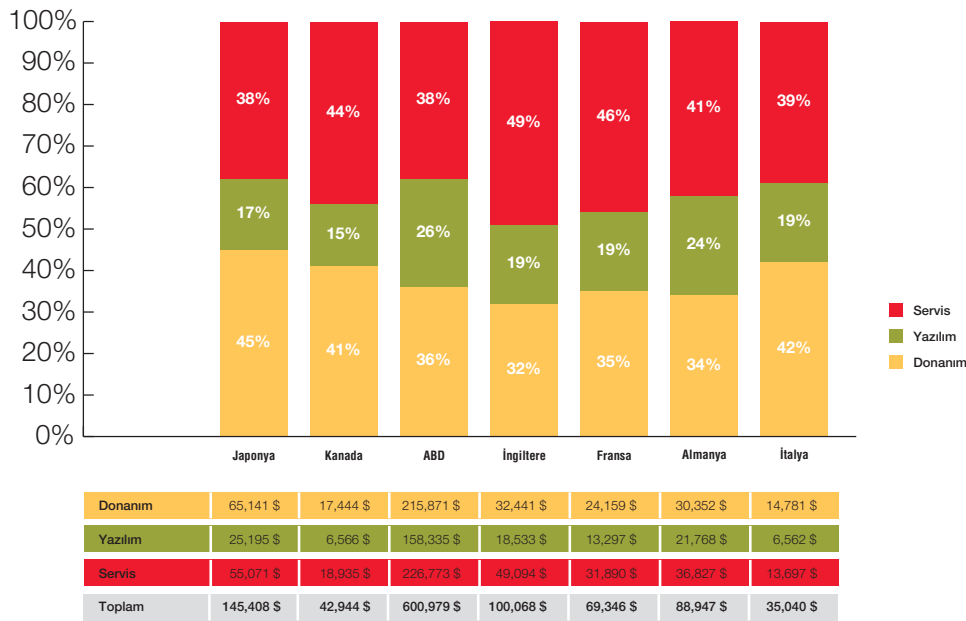

Kaynak: IDC 2012

IDC'nin yayınladığı dünya BT pazarı dağılımı raporuna göre, yukarıdaki grafikte yer alan ülkeler arasındaki analizden de anlaşılacağı üzere, %85 donanım ile donanım segmenti en yüksek olan ülke Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Bunu %70'lik donanım oranı ile Rusya, %69 ile Hindistan, %68 ile Meksika ve Türkiye, %61 ile Brezilya ve %48 ile Endonezya izlemektedir.

Yukarıdaki grafikte yer alan ülkeler arasında servis payı toplam pay içerisinde en fazla olan %32 ile Endonezya, daha sonra sırası ile %27 ile Brezilya, %22 ile Hindistan, %20 ile Meksika, %19 ile Türkiye ve Rusya, %10 ile Çin Halk Cumhuriyeti'dir. BT Servis sektörüne bakıldığında ise %21 ile Endonezya, %13 ile Brezilya ve Türkiye, %12 ile Meksika, %11 ile Rusya, %10 ile Hindistan ve %5 ile Çin Halk Cumhuriyeti'dir.

Dünya BT Pazarı - Gelişmiş Ülkeler Bilişim Sektörü Analizi 2010-2011 (Adet)

Kaynak: IDC 2012

IDC'nin aynı raporuna gelişmiş ülkeler donanım bazında bakılırsa, %45 ile Japonya, %42 ile İtalya, %41 ile Kanada, %36 ile ABD, %35 ile Fransa, %34 ile Almanya ve %32 ile İngiltere sıralanmaktadır. Servis bazında değerlendirildiğinde ise %49 ile İngiltere, %46 ile Fransa, %44 ile Kanada, %41 ile Almanya, %39 ile İtalya, %38 ile ABD ve Japonya sıralanmaktadır.

Diğer taraftan, servis bazında değerlendirildiğinde ise %26 ile ABD, %24 ile Almanya, %19 ile İngiltere, Fransa, İtalya, %17 ile Japonya ve %15 ile Kanada sıralanmaktadır. Buna göre gelişmiş ülkelerde bu segmentlerdeki dağılım gelişmekte olan ülkelere göre daha homojendir.

2. BT Sektörü Alt Segmentleri

Türkiye BT sektörü temelde donanım, yazılım ve BT hizmetleri (servisleri) olmak üzere üç ana grup altında sınıflandırılmaktadır. IDC'nin 2012 yılında yayınladığı Türkiye sonuçlarına göre, 2009 yılında 4,9 milyar USD olan Türkiye Bilişim Teknolojileri (BT) pazarının, 2010 yılında 5,5 milyar USD'lik bir iş hacmine, 2011 yılında ise 5,9 milyar USD'ye ulaştığı görülmektedir.

Buna göre, "Donanım" alt sektörünün, 2011 yılında BT sektöründe elde edilen toplam gelirler içindeki payının %67,7 seviyesinde gerçekleşirken, aynı dönemde "Yazılım" ve "BT Hizmetleri" alt sektörlerinin, toplam pazardan aldığı payların sırasıyla %13,3 ve %19 olarak hesaplanmaktadır.

Bu verilerden hareketle, Türkiye BT sektörü, yaratılan gelire göre "donanım" ağırlıklı bir yapıya sahip olarak tanımlanmaktadır.

BT Sektörü Harcamaları, 2009-2015T (mn US\$)

Kaynak: IDC 2012

Türkiye Bilişim Sektörü 2010 - 2015 (Milyon ABD Doları)

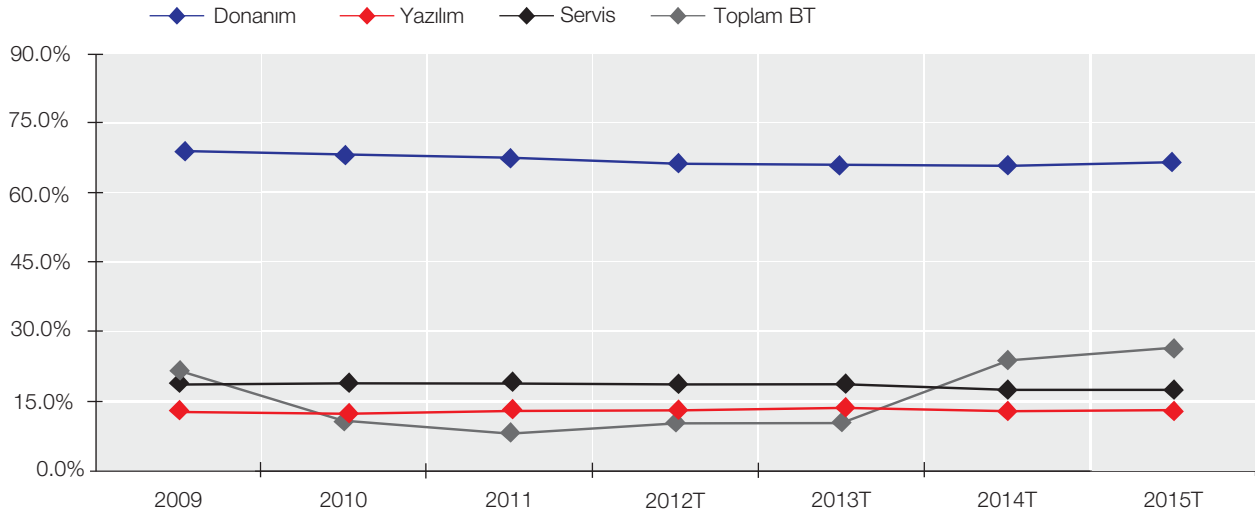
Bt Sektör Dağılımı	2010	2011	2012 T	2013 T	2014 T	2015 T
Donanım	3.743 \$	3.993 \$	4.383 \$	4.787 \$	5.368 \$	6.124 \$
Yazılım	696 \$	784 \$	874 \$	986 \$	1.120 \$	1.266 \$
Servis	1.014 \$	1.121 \$	1.245 \$	1.388 \$	1.551 \$	1.734 \$
Toplam BT	5.453 \$	5.897 \$	6.503 \$	7.161 \$	8.038 \$	9.124 \$
Büyüme (%)		8,1%	10,3%	10,1%	12,2%	13,5%
Segmentlerde Büyüme	2010	2011	2012 T	2013 T	2014 T	2015 T
Donanım		6,7%	9,8%	9,2%	12,1%	14,1%
Yazılım		12,6%	11,6%	12,8%	13,5%	13,1%
Servis		10,5%	11,1%	11,5%	11,7%	11,8%
Segmentlerde Dağılım	2010	2011	2012 T	2013 T	2014 T	2015 T
Donanım	68,6%	67,7%	67,4%	66,8%	66,8%	67,1%
Yazılım	12,8%	13,3%	13,4%	13,8%	13,9%	13,9%
Servis	18,6%	19,0%	19,1%	19,4%	19,3%	19,0%

Kaynak : IDC 2012, (Telekom Network Ekipmanları toplam hesaplarına dahil edilmemiştir.)

IDC'nin, Türkiye IT Harcamaları 2011 Araştırması'nda Türkiye BT pazarı büyüklüğünün 2011-2015T yılları arasındaki dönemde yıllık ortalama bileşik %12 büyüme ile 2015 yılında 9,1 milyar USD'ye ulaşacağı öngörülmektedir.

Sektörde söz konusu bu büyüme tahminleri yapılırken, Türkiye'nin öngörülen ekonomik büyüme hızıyla birlikte 2001 ve 2008 yıllarında yaşanan krizler nedeniyle şirketlerin erteledikleri yatırım ihtiyaçlarını artıran bir hızla hayata geçirecekleri, kamu tarafında sürdürülen e-dönüşüm projelerinin kamunun BT tüketimi üzerindeki artırıcı etkileri, eğitimde BT kullanımının artması, internet kullanımının ve mobil teknolojilerin kullanımında beklenen artış oranları ve yeni teknolojilerle birlikte artan yenileme yatırımlarındaki beklenen artış oranları dikkate alınmaktadır.

Alt Gruplar Bazında Türkiye BT Pazarında Büyüme Oranları, 2009-2015T (%)

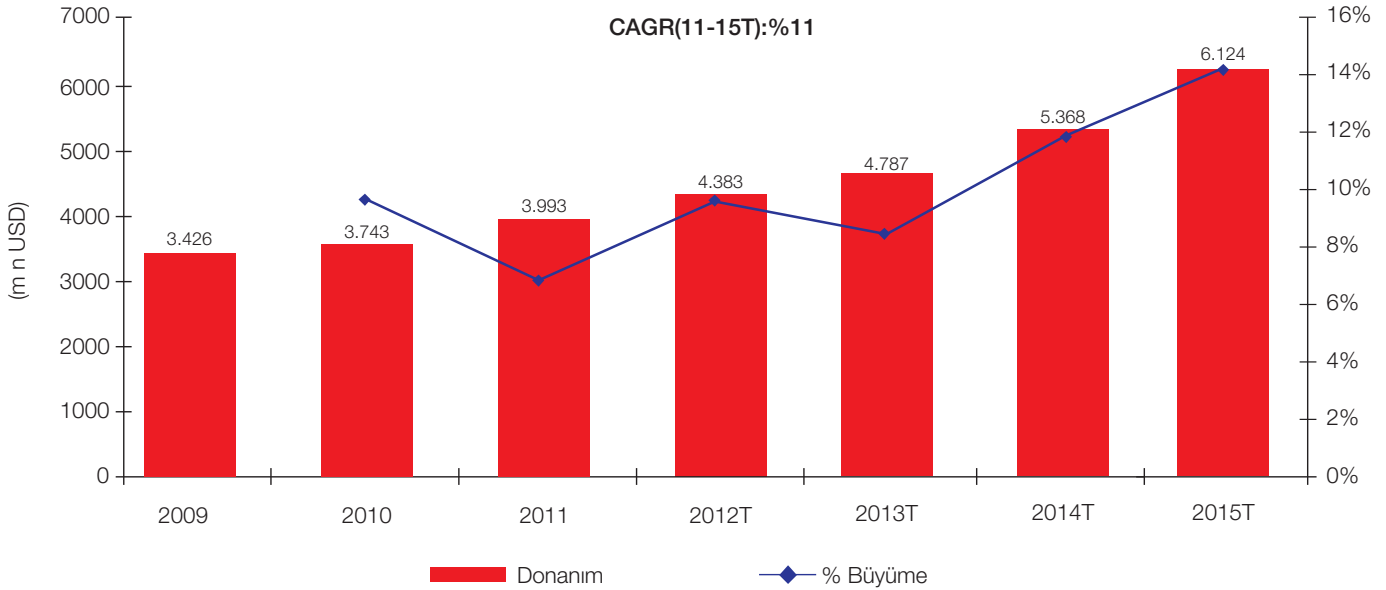

Kaynak: IDC 2012

2.1. Donanım Ürünleri Pazarı

Türkiye BT Sektörü içinde donanım (hardware) pazarı, satış tutarları bakımından 1999 - 2009 yılları arasında %57 - %74 arasında değişen oran ile en büyük paya sahip olan alt gruptur. Gerek 2009 yılındaki 6 ay süresince Kamunun vergi teşvik paketleri ile gerekse 2010 yılında 3. Çeyreğin sonunda yapılan anayasa referandumunun ardından sektörün kazandığı olumlu ivme ile, donanım pazarında büyüme görülmektedir. Donanım pazarı 2011 yılında 2010 yılına göre %6,7 büyüme kaydetmiştir.

BT Sektörü Donanım Harcamaları Büyüme Rakamları ve Büyüme Hedefleri, 2009-2015T (M USD,%)

Kaynak: IDC 2012

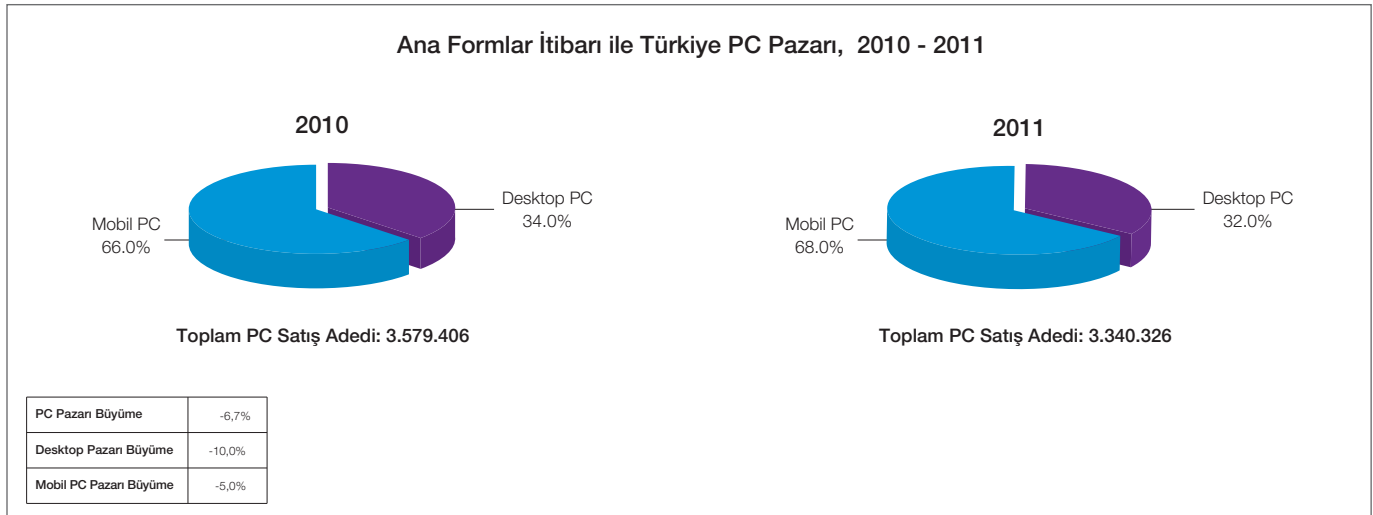
IDC'nin Türkiye IT Harcamaları 2012 Araştırması'nda Türkiye Donanım pazarı büyüklüğünün 2015 yılı itibari ile 6,124 milyon USD'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir.

2.1.1. Kişisel Bilgisayar Pazarı:

Masaüstü PC ürünleri (Desktop PC), taşınabilir PC ürünleri ("Dizüstü PC", "Notebook") ve sunucu ("server") ve çevre ürünlerinden oluşan donanım alt grubu, satışların çok önemli bir kısmını temsil eden PC pazarındaki satış verileri dikkate alınarak izlenmektedir. Buna göre, 2010 yılında 3.579.406, adet olarak gerçekleşen toplam PC pazarı satışları, 2011 yılında adetsel bazda toplam (masaüstü ve dizüstü) -%6,7 küçülerek 3.340.326 adede ulaşmıştır. Ancak, PC pazarındaki satışlara sunucu pazarı dışarıda bırakılarak adetsel bazda bakıldığında, bu pazarda ağırlığın ilk defa 2009 yılında taşınabilir bilgisayara geçtiği görülmektedir.

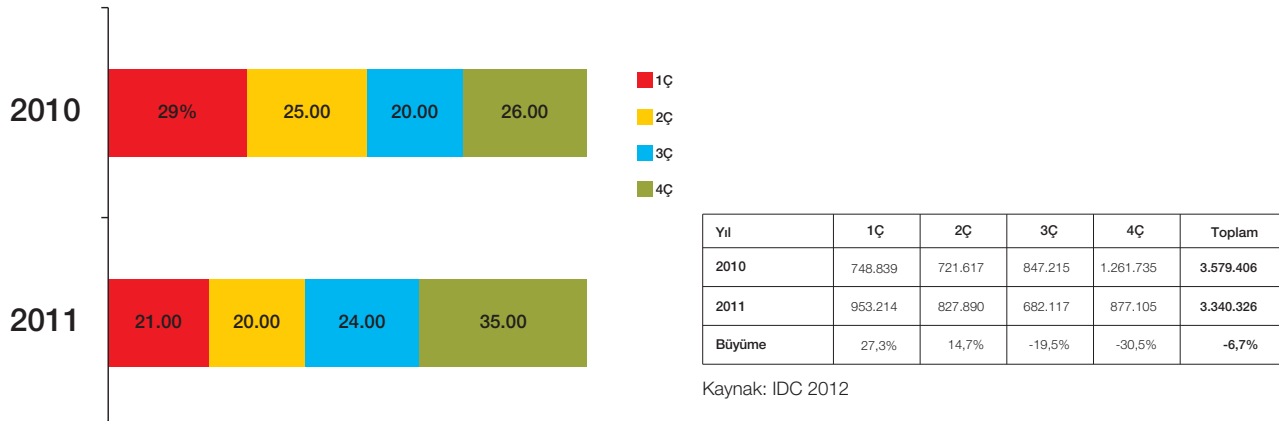
2004 yılından itibaren taşınabilir PC ürünlerinin, yüksek performans, hafifleyen yapılarıyla artan taşınılılılık imkanları ve uygun fiyat politikalarıyla tüketiciye sunulması ile pazarda taşınabilir bilgisayar satışlarında önemli oranda artış yaşanmasına neden olmuş ve taşınabilir PC satışları, 2009 yılında masaüstü PC satışlarını geçmiştir. 2005 yılında taşınabilir PC ürünleri satışlarının toplam pazardan (sunucu hariç) aldığı pay %35,7 iken bu oran 2009 yılı sonunda %63'e, 2010 yılı sonunda % 66,1'e, 2011 yılı sonunda ise %68'e yükselmiştir. Aynı dönemde, masaüstü bilgisayarların toplam PC pazarından aldıkları pay 2005 yılında %64,3 iken bu oran, mobil teknolojinin gelişmesine paralel olarak yıllar itibarıyla gerileyerek, 2009 yılında %37'ye, aşağıdaki grafikte görülebileceği üzere 2010 yılı sonu itibarı ile %33,9'a, 2011 yılı sonunda ise %32'ye düşmüştür.

Kişisel bilgisayar pazarındaki gelişmeler, devlet ve eğitim sektörlerinde süregelen projelerle yakından ilgilidir. Tüketici talebindeki kararlı büyüme de başka bir etken olarak görülmektedir. Büyüyen perakende zincirleri ve bu zincirler tarafından tüketicilere sağlanan finansal kolaylıklar ve vadeli satış seçenekleri kişisel bilgisayar satışları için en önemli itici güçler arasında yer almaktadır. Ayrıca, kurumsal müşterilerin, mobil bilgi sistemlerinin faydalarını görmeleri de büyümenin diğer bir önemli bir sebebi olarak görülmektedir. Bu noktada mobil bilgi sistemlerinin önemli bir bileşeni olan taşınabilir bilgisayarlara olan talebin verimlilik artışı arayan küçük, orta ölçekli ve büyük işletmelerde arttığı pazar satış rakamları içerisinde rahatlıkla okunabilmektedir.

Kaynak: IDC 2012

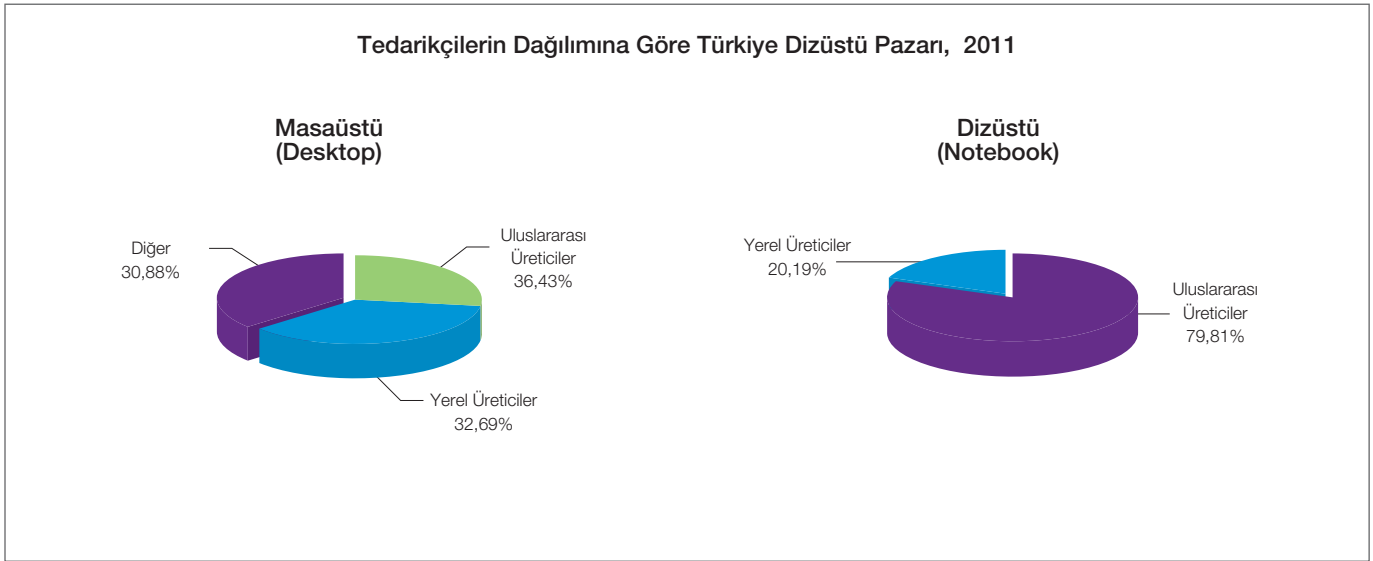
Uluslararası markaları olan üreticilerin yanı sıra, gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında donanım üretiminin önemli bir bölümünün büyüme ve küçük şirketler tarafından global bilgisayar parçaları sağlayıcılarından sağlanan ana bileşenlerle gerçekleştirilmesi, donanım ürünlerinin ve özellikle PC pazarının yıllar içinde gittikçe katma değerinin düşük, rekabetin fiyata duyarlı olduğu bir yapı haline dönmesine neden olmuştur.

Kaynak: IDC 2012

IDC'nin Türkiye PC pazarı raporuna göre, 2011 yılı ilk çeyreğinde 2010 yılının ilk çeyreğine göre adetsel bazda %27,3 bir büyüme ile 953 bin adet PC satışına ulaşılmıştır. Aynı yılların ikinci çeyrek karşılaştırmasında ise %14,7'lik bir büyüme görülmüştür. Ancak yılın ikinci yarısında piyasaların yaşadığı kur şoku ile tüketici daha temkinli şekilde konumlanmış, bu da PC pazarının yılın ikinci yarısındaki gelişimini olumsuz etkilemiştir.

Buna göre 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre -%19,52lik bir daralma yaşanmış, bu daralma dördüncü çeyrekte daha da yükselerek -%30,5 yükselmiştir. BT sektöründeki iş hacminin genellikle %30-35'i dördüncü çeyrekte oluşmakta, diğer çeyrekler ise %20-25'lik seviyelerde oluşmaktadır. 2011 yılında ise bu kural bozulmuş olup, yukarıdaki grafiğe göre PC sektörü iş hacminin ilk çeyrekte %29, ikinci çeyrekte %25, üçüncü çeyrekte %20, dördüncü çeyrekte ise %26 sı oluşmuştur.

Kaynak: IDC 2012

IDC'nin 2012 yılında yayınladığı BT Pazar raporuna göre, 2011 yılında Türkiye'de satılan masaüstü (Desktop) bilgisayarların adetsel bazda %32,69'u yerli üreticilerden, %36,43'si ise uluslararası üreticilerden gelmektedir. Diğer kısım ise %30,88 olup bu rakam yeni pazardaki işlemci satışları üzerinden değerlendirilmektedir.

Masaüstü bilgisayar kategorisinde yerli üreticiler dominant bir rol oynamaktadır. Dizüstü (Notebook) kategorisine bakıldığında ise, yerli üreticilerin payı %20,19 uluslararası üreticilerin payı ise %79,81 olup uluslararası üreticiler dominant rol oynamaktadırlar.

2.1.1.1. Masaüstü Bilgisayar ("Desktop PC") Ürünleri

Masaüstü PC ürünleri, 2009 yılına kadar adetsel ve satış hacmi bakımından donanım alt grubu içerisinde en büyük ürün kategorisini oluşturuyordu. Toplam Masaüstü PC satışları 2000 yılında ulaştığı 594 bin seviyesinden 2001'de yaşanan ekonomik krizle birlikte, 2001 yılında 251 bin adede gerilemiştir.

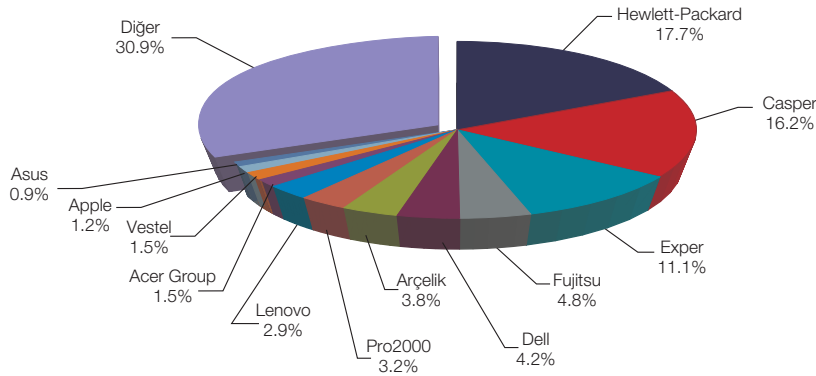
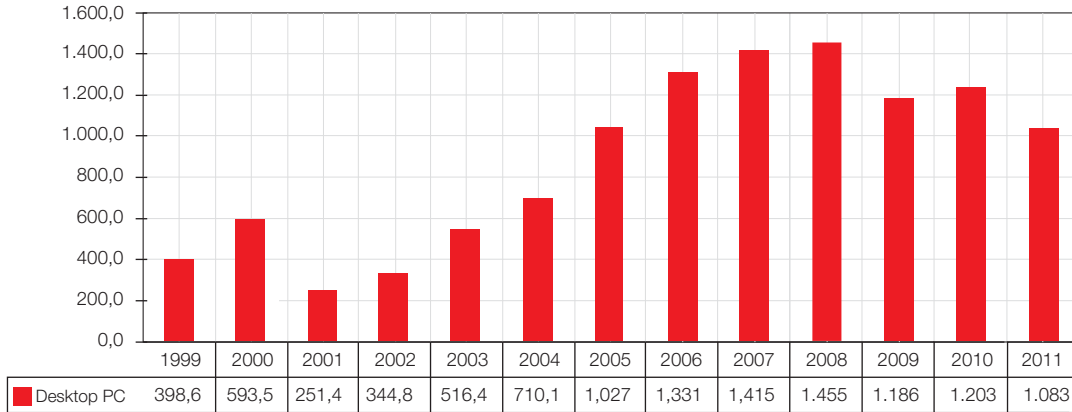
Bu segmentteki PC satışları 2002 - 2005 döneminde, 2001 yılındaki küçülmenin de etkisi ile ekonomik büyümenin çok üzerinde, yıllık ortalama bileşik %41 oranında büyüyerek, 2005 yılında 1 milyon adet seviyesine yükselmiştir. 2006 yılında %30 büyüyerek 1,33 milyon adet seviyesine ulaşan Masaüstü PC satışları, 2007 yılında ise %6 yükselerek 1,4 milyon adet seviyesine ulaşmıştır.

Masaüstü PC Satışları, 2008 yılının ilk 3 çeyreğinde yaklaşık %10-15 oranında büyümesine karşın yılın son çeyreğinde derinleşen global kriz nedeniyle yılı %2,8 seviyesinde büyüyerek 1,45 milyon adet ile tarihi en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Ancak, mobil teknolojinin gelişmesine paralel olarak yıllar itibarı ile gerileyen masaüstü bilgisayar satışlarının toplam PC pazarından aldıkları pay 2009 yılında %37 seviyesine düşerken, adet bazındaki satışlar ise %18,34 civarında gerileyerek 1,19 milyon adet seviyesinde gerçekleşmiştir.

Masaüstü PC pazarı yerli üreticilerin pazarın hakimi olduğu parçalanmış bir yapı sergilemektedir. Uluslararası üreticilerin pazardan adet bazında %36,43 oranında pay alırken pazarın geri kalan bölümü büyük ve küçük yerli üreticilerin kontrolündedir.

Bu kategorilerdeki en büyük üreticilere bakıldığında, Hewlett-Packard %17,7, Casper %16,2, Exper %11,1, Fujitsu %4,8, Dell %4,2, Arçelik %3,8, Pro2000 %3,2, Lenovo %2,7, Acer Group %1,5, Vestel %1,5, Apple %1,2, Asus %0,9 ve Diğer %30,9 olarak sıralanmaktadır.

Masaüstü PC Satışları ('000 adet) ve Satışların Satıcılar Bazında Dağılımı, 2011

Kaynak: IDC 2012

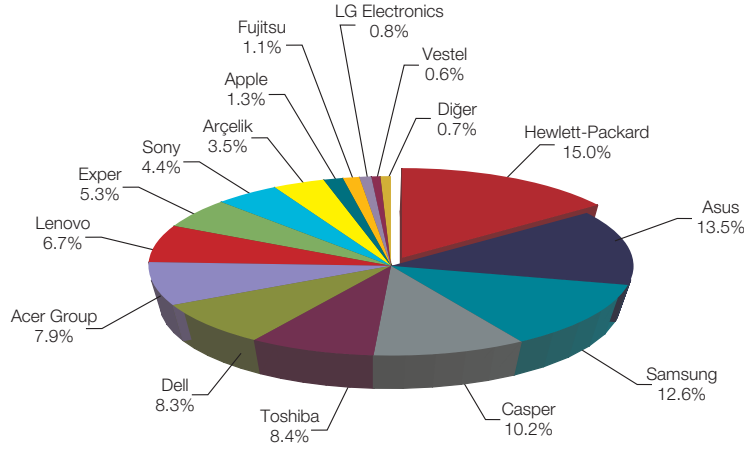
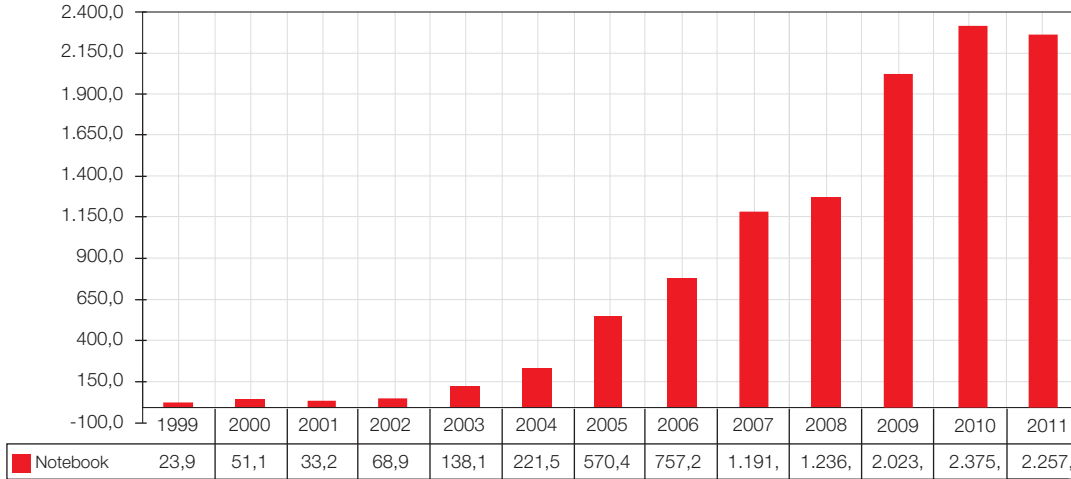
2.1.1.2. Dizüstü Bilgisayar ("Notebook") Ürünleri

2004 yılından itibaren uluslararası büyük üreticilerin gelişen teknoloji ve bu pazarda artan rekabetle fiyatlarını aşağı çekmesiyle birlikte Taşınabilir PC ürünleri (notebook, betbooknetbook) pazarında tüm dünyada önemli bir tüketim hareketliliği başladı. Üreticilerin ve perakendecilerin uygun fiyat politikalarıyla Türkiye'de ortalama 400 - 1000 USD seviyesine çekilen Dizüstü PC son tüketici satış fiyatları ofislerde Dizüstü PC kullanımlarının yaygınlaşması ev kullanıcılarının da bu ürünleri satın alma yeteneğinin artmasına neden olmuştur.

Bu gelişime paralel olarak, 1998 yılında adet bazında Taşınabilir PC satışlarının toplam PC satışları içindeki payı (sunucu hariç) %5 seviyesindeyken bu oran 2005 yılında %35,7'e, 2007 yılında %45,7'ye, 2008 yılında %45,9'a yükselmiştir. Taşınabilir PC ürünlerinin, yüksek performans, hafifleyen yapılarıyla artan taşınabilirlik imkanları ve uygun fiyat politikalarıyla tüketiciye sunulması ile pazarda taşınabilir bilgisayar satışlarında önemli oranda artış yaşanmasına neden olmuş ve Taşınabilir PC satışları, 2009 yılında Masaüstü PC satışlarını geçerek %63,03 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında Taşınabilir PC satışlarının oranı %66,1'e, 2011 yılında ise %68'e yükselmiştir.

Dizüstü PC pazarı, Masaüstü PC pazarı ile karşılaştırıldığında daha çok uluslararası markaların hakim olduğu bir pazar olarak görülmektedir. IDC'nin 2012 yılı verilerine göre Taşınabilir PC pazarının büyük global markaları olan Acer, Hewlett Packard, Toshiba, Casper, Lenovo, Dell pazarın adet bazında yaklaşık %68'ini kontrol etmektedir. Notebook ürünlerin de daha önce desktop ürünlerde olduğu gibi gittikçe standart bir ürün yapısı alması sonucu, yıllar itibarıyla pazarda uluslararası markaların, pazar paylarının bir kısmını yerli üreticilere bıraktıkları görülmektedir. 2003 yılı sonunda yerli üreticilerin %10 seviyesindeki pazar payı, 2008 yılında %16,8 seviyesine, 2010 yılında %19 seviyesine ve 2011 yılında ise %20 seviyesine yükseldiği görülmektedir. 2011 yılı sonuçlarına göre pazarın iki büyük Yerli markası Casper ve Exper'in taşınabilir PC pazarındaki payları sırasıyla %16,4 ve %11,1 olarak gerçekleşmiştir.

Dizüstü PC Satışları ('000 adet) ve Satışların Satıcılar Bazında Dağılımı, 2011

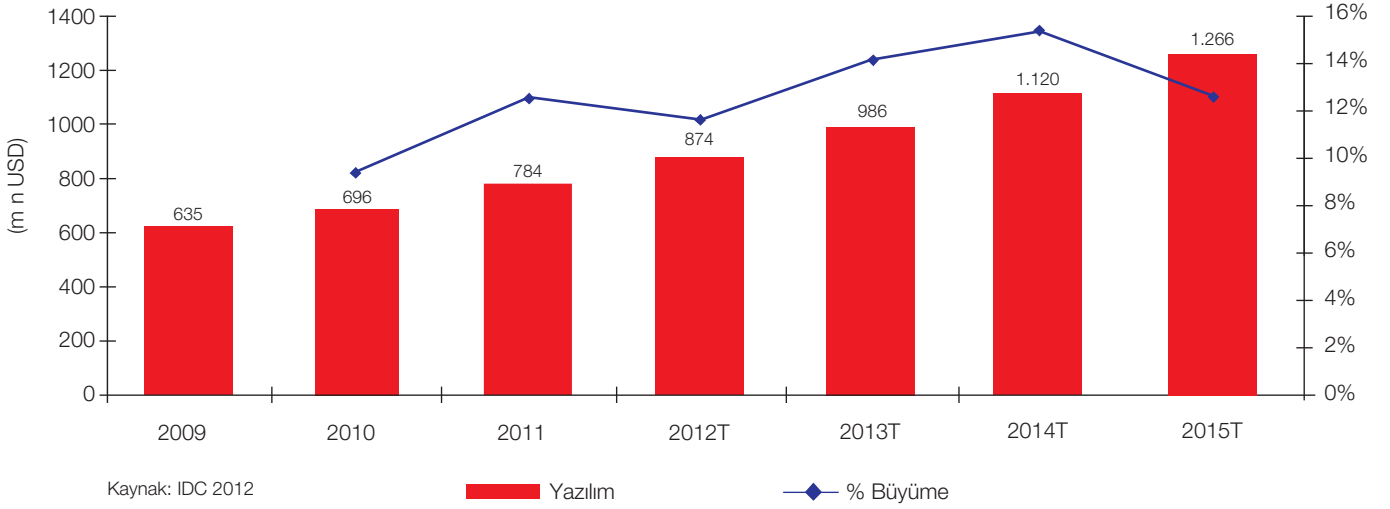
Kaynak: IDC 2012

2.2. Yazılım Ürünleri Pazarı

Yazılım alt grubunun büyüklüğü 1999 yılında 276 milyon USD'den 2000 yılında 377,3 milyon USD'ye yükselmiştir. Ancak 2001 krizinde, donanım sektöründe olduğu gibi, yazılım sektörü yaklaşık %54 oranında daralma ile 172,3 milyon USD'ye gerilemiş olup 2002 yılında 215 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında ise Türkiye yazılım pazarının büyüklüğü 635 milyon USD'ye yükselmiştir. 2008'in son çeyreğinde derinleşen kriz ortamının tüketim eğilimi üzerinde yarattığı baskıdan kaynaklanan temel nedenle Türkiye Yazılım Pazarı büyüklüğü 2001 krizindeki katastrofik daralmadan farklı olarak 2009 yılında bir önceki yıla göre %19 gibi bir oranda büyüyerek 635 milyon USD seviyesine ulaşmıştır. Ancak 2007 yılından 2008 yılına %5,3 civarında bir büyüme görülmektedir. 2010 yılında 696 milyon USD büyüklüğe erişen BT yazılım sektörü hacmi, 2011 yılı sonu itibari ile 784 milyon USD'ye ulaşmıştır. IDC'nin tahminlerine göre 2011 ve 2015T yılları arasında BT Yazılım Sektöründe bileşik ortalama büyüme oranı %13 olarak beklenmekte ve 2015 yılı sonunda BT Yazılım Pazarının 1,266 milyar USD'ye ulaşması tahmin edilmektedir.

Yazılım alt grubunun toplam ciro bakımından tüm BT pazarı içerisindeki payı, korsan kullanım yaygın olmasından kaynaklanan temel nedenle 2010 yılı sonu itibariyle %13,3'lik bir pay ile Avrupa ve Amerika bölgesi ortalamalarına göre çok düşük seviyelerdedir. Yaygın olarak kullanılan Microsoft Office en çok korsan kullanımın görüldüğü programdır. 1995 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin tescil haklarının korunmasını sağlamak amacı ile çıkarttığı kanunlar korsan kullanım oranını düşürmüştür. Şirketimizin tahminlerine göre Türkiye'de yazılımların %70 seviyesindeki bir kısmı korsan yollardan kullanılırken, Amerika'da bu oran %35 dolayındadır. İşletim sistemi yazılımları, bilgisayarın içine yüklenmiş bir biçimde satın alındığı için, diğer yazılımlara oranla daha az bir oranda korsan olarak kullanılmaktadır. Tescil hakkı kanunlarının, korsanlılığı en çok kullanan fason tedarikçiler üzerinde büyük etkisi olmuştur. Fason tedarikçilerinin büyük kısmı artık lisanslı işletim sistemi yazılımları kullanmaktadır.

BT Sektörü Yazılım Harcamaları Büyüme Rakamları ve Büyüme Hedefleri, 2009-2015T (M USD,%)

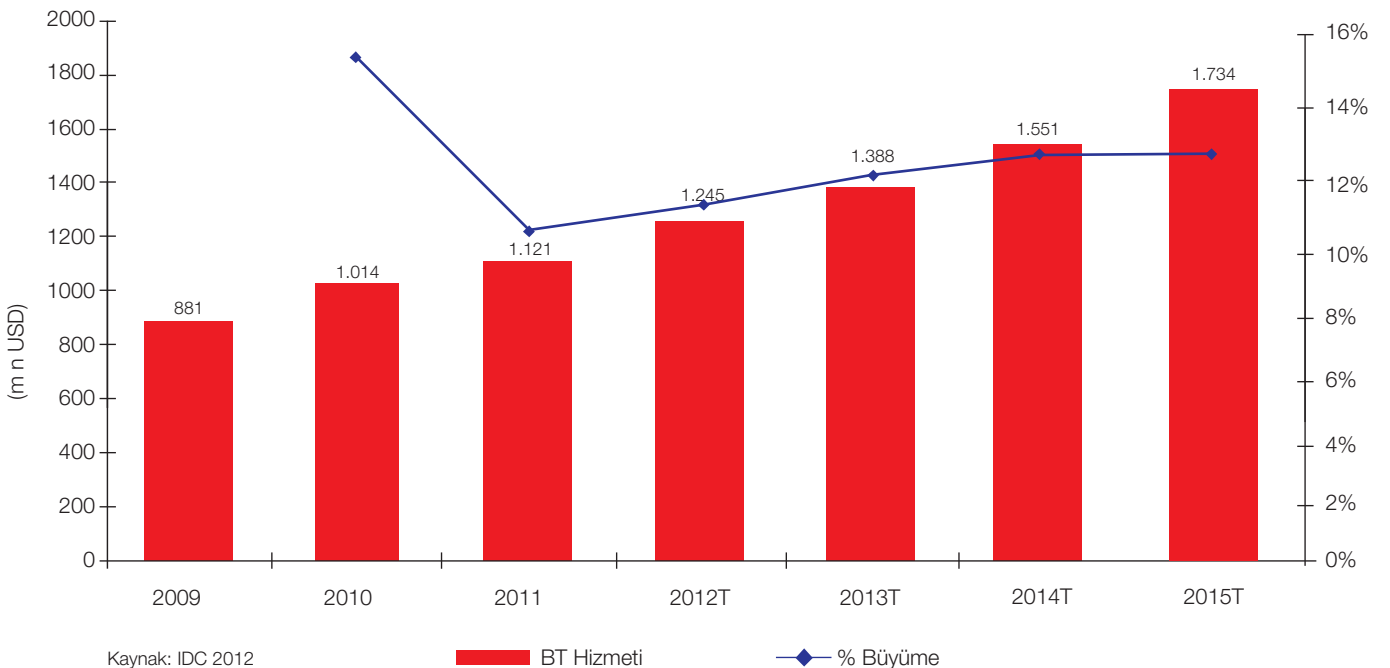

2.3. Bilişim Teknolojisi (BT) Hizmetleri Pazarı

Donanım ve yazılım alt sektöründen farklı olarak BT Hizmetleri alt sektörü mevcut BT yatırımları ile ilgili olarak yıllar itibarı ile süregelen ve yapılması zorunlu hizmetleri ve kiralama hizmetlerini içermektedir. 2001 krizinde, Türkiye BT Hizmetleri Pazarı, bir önceki yıla göre %39 oranında küçülerek 288,2 milyon USD'ye gerilemiştir. Türkiye BT Hizmetleri Pazarı büyüklüğü 2002 yılında toplam pazardan daha hızlı büyüyerek 403,5 milyon USD olarak gerçekleşirken, BT Hizmetlerinin toplam pazardan aldığı pay ise %28,1 gibi rekor bir seviyeye yükselmiştir. Ancak, 2008'in son çeyreğinde derinleşen kriz ortamının tüketim eğilimi üzerinde yarattığı baskıya rağmen, 2009 yılında 881 milyon USD seviyesine yükselerek 2008 yılına göre %18,6 büyüme kaydetmiştir.

2009 yılında BT Hizmetlerinin toplam pazardan aldığı pay %17,8 iken, bu oran 2010 yılında %18,6 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise bu oran %19 olmuştur. Ancak bu payın, önümüzdeki dönemde işletmelerde mevcut sistemlerin üzerine daha yeni teknoloji sistemlerin entegrasyonu sırasında doğacak ihtiyaçlar ve büyük şirketlerin özellikle bankaların BT operasyonlarını dışarıdan tedarik etmeleri ile artması beklenmektedir. 2010 yılında 1.014 milyar USD'ye yükselen BT Hizmet pazarı, 2011 yılında 1.121 milyar USD seviyesine ulaşmıştır. IDC'nin tahminlerine göre 2011 ve 2015T yılları arasında BT Hizmetlerindeki bileşik ortalama büyüme oranı %12 olarak beklenmekte ve 2015 yılı sonunda BT Hizmet pazarının 1,734 milyar USD'ye ulaşması tahmin edilmektedir.

BT Sektörü BT Hizmetleri Büyüme Rakamları ve Büyüme Hedefleri, 2009-2015T (M USD,%)

Sektörde İndeks Bilgisayar:

Şirket, Interpro Medya A.Ş. tarafından geleneksel olarak her yıl yapılan Türkiye İlk 500 Bilişim Şirketleri sıralamasında, telefon operatörleri ve mobil telefon cihaz satıcı firmalarının da yer aldığı 2010 yılı ciro bazlı genel sıralamada, yedinci sırada yer almıştır. Sadece bilgisayar ticareti yapan şirketler sıralamasında ise geçmiş yıllarda olduğu gibi birinciliği almıştır. Ayrıca bilişim kategorileri bazında yapılan değerlendirilmede de yedi kategoride birinciliği elde etmiştir.

2010 İlk 10 ICT Şirketi Ciro Sıralaması (Satış Gelirleri)

2010 Sıralaması	Şirket Adı	ABD Doları (milyon)
1	Türk Telekom	7.187
2	Turkcell	5.962
3	Vodafone	2.460
4	Avea	1.752
5	KVK	1.339
6	Gen-pa	1.131
7	İndeks Bilgisayar	813
8	Teknosa	785
9	Hewlett-Packard	650
10	Digitürk	551

2011 Yılında Sektörde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler:

Türkiye BT Sektöründe 2011 yılı içerisinde gerçekleşen önemli gelişmeler aşağıda yer almaktadır:

- 1- 2011 yılı Tablet ürünlerin ve akıllı mobil cihazların yılı olmuştur.
- 2- Türkiye'nin her tarafından internete bağlanma isteği önemli derecede artmıştır.
- 3- Bireysel Tüketicinin teknoloji dünyasındaki liderliğini artırarak devam ettirmektedir.
- 4- Telekom kampanyaları sektörü olumlu ve ciddi tutarlarda etkilemiştir.
- 5- Sosyal paylaşım sitelerinin yaygınlığı özellikle Anadolu'da artmıştır. 2010 yılında sosyal paylaşım sitelerine 24 milyon üye vatandaş ile dünya dördüncüsü konumuna gelmiştir, bu sayı 2011 yılında da artış göstermiştir.
- 6- Eğitime büyük katkısı olacak Fatih Projesi'nin seçilen pilot okullarda uygulanmaya başlanması ile projenin genel hatları belli olmaya başlamıştır.
- 7- Uzakdoğu'da yaşanan sel felaketleri nedeni ile disk sektöründe bir arz daralması yaşanmıştır.
- 8- Özellikle yılın ikinci yarısından sonra piyasaların yaşadığı kur şoku nedeni ile BT sektörü talep sıkıntısı yaşamasına karşın, 2011 yılını 2010 yılına göre %8,1 civarında bir büyüme ile kapatmıştır.
- 9- PC pazarında Ultrabooklar, pazara çıkartılıp satışlarına başlanmıştır.
- 10- Yeni Türk Ticaret Kanunu'ndaki yenilikler ile bilişim ürünlerinin kullanımının yaygınlaşması.

3. Türkiye BT Sektörünün Büyümesi:

Türkiye BT Sektörünün Büyümesini Destekleyen Ana Etkenler;

- **Milli Eğitime Yapılan Yatırımlar:** "Fatih Projesi" kapsamında Devlet eğitime büyük hacimli yatırımlar yapmaya başlamıştır. 2011 yılında Fatih Projesi ile ilgili olarak seçilen 52 pilot okulda bu uygulama başlatılmıştır. Bu proje sadece 2011 yılını değil izleyen birkaç yılı da kapsayacak şekilde harekete geçirilmesi düşünülen ve BT sektörünün büyümesine büyük katkısı olacak bir projedir.
- **Hızla Artan Teknoloji Kullanımı:** Teknolojik araçları kullanarak kaynaklar üzerindeki denetimi artırma, üretkenliği geliştirme, iş hacmini büyütme, müşteri ihtiyaçlarını analiz edebilmenin değeri tüm özel sektör ve kamu kuruluşları tarafından kabul görmektedir.
- **Ekonomik Performans:** Bilişim Teknolojileri pazarındaki gelişim, 2001 ve 2008 yıllarındaki ekonomik krizlerde olumsuz şekilde etkilendi. Ekonomik kriz sonrasında Türkiye, sıkı ekonomik politikaların sürdürüldüğü toparlanma sürecine girdi. Ekonomik istikrar, Bilişim Teknoloji yatırımları üzerinde doğrudan pozitif bir etkiye sahiptir.

• **Değişen Ekonomik Yapı:** Geçen on yılda, Türkiye’de hizmet sektörünün önemi artarken tarımın ekonomideki payında azalma yaşandı. Hizmet sektörlerinde artan faaliyetler, özellikle perakendecilik, toptancılık, lojistik, finansal hizmetler, profesyonel hizmetler ve kişisel hizmetler alanlarında Bilişim Teknolojileri yatırımlarını teşvik etmektedir.

• **İthalat ve İhracat:**

TUIK in yayınladığı rapora göre Türkiye nin 2011 yılında gerçekleştirdiği ithalat 241 milyar USD’ye, ihracat 135 milyar USD’ye ve toplam dış ticaret hacmi 376 milyar USD’ye ulaşmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırım Akışı: Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde doğrudan yabancı sermaye yatırımları ülke ekonomisinin gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır. Bu da BT yatırımlarının gelişimine doğrudan katkı sağlamaktadır.

Türkiye’nin 2001 krizi ertesinde uygulamaya koyduğu ekonomik reformlar ve makroekonomik istikrar, siyasi istikrarla birlikte, iş ve yatırım ortamının iyileşmesine katkıda bulunmuş ve şirketler kesiminin yatırım kararlarında ufku genişletmiştir. Türkiye yakaladığı ekonomik ve siyasi istikrar ortamı sayesinde ciddi miktarda yurtdışı kaynak kullanmıştır.

Türkiye’ye giren doğrudan yabancı sermaye yatırım tutarı aşağıdaki grafikte de görülebileceği gibi 1994-2003 yılları arasında 1,2 milyar USD, 2003 yılında 1.8 milyar USD, 2004 yılında 2.8 milyar USD, 2005 yılında 10 milyar USD, 2006 yılında 20.2 milyar USD, 2007 yılında 22 milyar USD ve 2008 yılında 19,5 milyar USD olarak gerçekleşmiştir.

2008 yılında krizin etkilerinin yılsonuna doğru hissedilmeye başlanması nedeni ile doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında yaşanan 19,5 milyar USD ile sınırlı kalmış, ancak 2009 yılı kriz etkilerinin daha derinden yaşandığı bir yıl olmuş ve bir önceki yıla göre %56 seviyesinde gerileyerek 8,4 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında %77’lik bir artışla 9 milyar USD seviyesinde kalmıştır. 2011 yılında ise bu rakam 2010 yılına göre %77’lik bir artışla 15,9 milyar USD’ye ulaşmıştır. YASED-Uluslararası Yatırımcılar Derneğinin TCMB kaynaklı araştırmasına göre uluslar arası doğrudan yatırım girişleri aşağıdaki grafikte görülmektedir.

Özelleştirme: Son 7-8 yılda özelleştirme gelirlerinde büyük artış görülmektedir. Özelleştirme idaresinin verilerine göre özelleştirme rakamları 2003 yılında 187 milyon USD, 2004 yılında 1.3 milyar USD, 2005 yılında 8.2 milyar USD, 2007 yılında 4.3 milyar USD, 2008 yılında 6.3 milyar USD ve 2009 yılında 2,3 milyar USD gelir elde edilmiştir. 2009 yılında elde edilen 2,3 milyar USD’nin 1,225 milyon USD’lik kısmı Başkent Elektrik’in, 600 milyon USD’lik kısmı Sakarya Elektrik’in ve 440 milyon USD’lik kısmı Meram Elektrik’in özelleştirilmelerinden kaynaklanmıştır. 2010 yılında ise 3,1 milyar USD’lik özelleştirme olmuştur. 2011 yılında ise bu rakam 1,4 milyar USD olmuştur.

Özelleştirmeler sonrasında, yeni yatırımcıların özelleştirilen işletmelerde yaptıkları yeni altyapı ve teknolojik optimizasyon çalışmalarıyla ilgili yatırımlar BT sektöründeki büyümeyi destekleyen operasyonlar arasında yer almaktadır.

Uluslararası Endekslerde Türkiye

Endeks	Yıllar İtibarı ile Türkiye'nin Sıralamaları										Değişim Yönü
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
World Bank İş Yapma Kolaylığı Endeksi	-	-	-	84	91	60	63	60	73	71	↑
UNCTAD Dünya Yatırım Raporu UDY Girişi Sıralaması	52	37	22	17	25	20	30	27	-	-	↑
AT Kearney UDY Güven Endeksi	24	-	13	-	20	-	-	23	-	13	↑
WEF Küresel Rekabetçilik Endeksi	65	66	66	58	53	61	61	61	59	-	↑
IMD Küresel Rekabetçilik Endeksi	48	46	39	43	48	47	47	48	39	-	↑
Transparency International Yolsuzluk Algılama Endeksi	77	77	65	60	64	61	61	56	-	61	↓

Kaynak: YASED-Uluslararası Yatırımcılar Derneği

YASED-Uluslararası Yatırımcılar Derneği'nin yaptığı araştırmada yer alan yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere Türkiye'nin Uluslararası Endekslerinde bir iyileşme görülmektedir.

Telekomünikasyon Sektörü: Türkiye, telekomünikasyon sektöründe son yıllarda hem AB'ne uyum çerçevesinde hem de küresel değişimleri yakalama noktasında son yıllarda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyelik süreci çerçevesinde "Bilgi Toplumu ve Medya" faslı, fasla ilişkin açılış kriterlerinin karşılanmış olması nedeniyle 19 Aralık 2008 tarihinde müzakerelere başlamıştır.

Diğer taraftan, 31 Aralık 2008 tarihinde kabul edilen ve Türkiye'nin AB müktesebatına uyum taahhütlerini takvimlendiren Üçüncü Ulusal Program'da Bilgi Toplumu ve Medya başlığı altında, söz konusu düzenlemelerin genel itibarıyla 2009–2010 yılları arasında gerçekleştirileceği taahhüt edilmişti. Böylelikle, elektronik haberleşme sektörünün liberalleşmesi, iyi işleyen bir rekabet ortamı yaratılması, bilgi ve iletişim alanındaki gelişmelere uyum sağlanması ve ilgili alanlarda altyapının ve hukuksal dayanakların tesisi hedeflenmekteydi. Bu çerçevede, mevzuatın uyumu ve uygulanması için gerekli kurumsal yapılanma için yaklaşık 8 milyon Euro civarında bir finansman ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de 2003 yılından itibaren beş yıldır telekomünikasyon sektörünün gündeminde olan Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 10 Kasım 2008 tarihinde yürürlüğe girmesi; Elektronik Haberleşme Sektörüne ilişkin yetkilendirme Yönetmeliği 28 Mayıs 2009 tarihinde yürürlüğe girmesi son yıllarda yaşanan olumlu gelişmeler arasında yer almaktadır. Bunlara ilave olarak Numara Taşınabilirliği Yönetmeliği'nin Temmuz başında kabul edilmiş olması, iletişimde 3. nesil elektronik haberleşme hizmetine geçişe önemli adımlar olarak değerlendirilebilir. Teknolojik gelişmelerin hızla ilerlemesi, hayatımızın her alanını etkilemekte, bilgi ekonomisi ve internet ekonomisi gibi kavramlarla bizi karşı karşıya getirmektedir. BT sektöründeki olağanüstü gelişmeler mal ve finans piyasalarının ülke sınırlarını aşarak, dünyayı ekonomik bir küreselleşmeye doğru götürmektedir. Bilişim teknolojisindeki bu ilerlemeyle birlikte, telekomünikasyon sektöründe de dünyada gelişmeler devam ederken bu gelişmelere ayak uyduramayan ülkelerin teknolojik olarak ileri ülkelerin hep bir adım arkasından gideceği tabiidir.

Perakende Sektörü: Türkiye'de, perakende sektöründe rekabet artmaktadır. Uluslararası oyuncuların Türk pazarına yaptıkları yatırımlar artarak devam etmektedir. Son yıllarda Türkiye'de zincir mağazalara Media Markt, Darty, Electro World'de katılmıştır. Uluslararası oyuncuların Türkiye'ye gelmesi sektördeki büyüme hızına pozitif etki sağlamaktadır. Dünyada ilk defa Best Buy ve Media Markt 2009 yılında Türkiye pazarında bulunmuş oldu. Fakat Best Buy 2011 yılında aldığı bir karar ile Türkiye pazarından çekildiğini açıklamıştır. Yerel perakende zincirlerinin en büyüklerinde Bimeks 2011 yılında halka arz edilmiştir.

Büyük Bireysel Tüketici Pazarı: Tüketicilerin Bilişim Teknolojilerini daha yoğun kullanmaya başladığı görülmektedir. Kredi kartlarıyla artan taksitli ödeme imkanları ve perakende mağazalarının büyük bir hızla büyümesi, bireysel tüketici pazarının da gelişimini desteklemektedir. Bireysel tüketicilerin kişisel bilgisayar kullanımı ve çevre birimlerine pazarından aldıkları pay 1995 yılında %7 seviyesindeyken 2009 yılında bu oran %38'e yükselmiştir. Buna paralel olarak pazarın yapısı değişmiş ve 2007 yılından itibaren içerisinde son kullanıcı pazarı içerisindeki en büyük payı bireysel tüketiciler almaya başlamıştır. 2010 yılında bireysel tüketicinin payı %40, 2011 yılında ise bu oran %42 seviyesine yükselmiştir. Bireysel tüketici BT sektöründe dominant bir oyuncu konumuna gelmiştir.

İnternet Teknolojisi ve Portaller: İnternet teknolojisinin kurumsal kullanımı, gelişimini sürdürmektedir. Bilgi portalleri, internet bankacılığıyla pazarda yaygınlaşmaktadır. e-devlet projelerinden dolayı, portal cirolarını tetikleyen ana sektör kamudur. Telekomünikasyon, üretim, sigorta ve dağıtım sektörleri; iş ortaklarıyla ve tedarikçilerle iş geliştirmek; müşteri iletişimini ve işbirliğini arttırmak ve iç iş süreçlerinin yönetimini geliştirmek için portallerden yararlanmaktadır. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile internet kullanımı yaygınlaşacaktır.